

Exam. Code: 1123
Sub. Code: 8342

2031
M. Ed. (General)-1st Semester
Paper-II (C02-LLP-I): Learner and Learning Process-I
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 60

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

..*..*..

UNIT-I

- I. Explain principles of development. (12)
II. Discuss problems of adolescents in details. (12)

UNIT-II

- III. Describe the demands of inclusive classroom. (12)
IV. Throw light on multiple ways of organizing learning. (12)

UNIT-III

- V. Define creativity. How will you nurture it? (2+10)
VI. Discuss strategies to develop critical thinking. (12)

UNIT-IV

- VII. Define bullying. How will you address cyber violence? (2+10)
VIII. Discuss strategies to promote healthy psycho-social environment in class. (12)

UNIT-V

- IX. Attempt the following: -
(a) Vandalism
(b) Logical thinking
(c) Crowded class room
(d) Perception (4x3)

..*..*..

(Hindi/Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ। ਪ੍ਰਤੱਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ
 ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਧਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-9 (ਭਾਗ-5) ਅਨਿਵਾਰ
 ਹੈ।

..*.

ਭਾਗ-1

1. ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਣਨਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।
2. ਕਿਸ਼ਤੀਓਂ ਦੀ ਹਸਤਯਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਘਾਣਨਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-2

3. ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਕਥਾ ਦੀ ਖਬਰੋਂ ਕਾ ਵਰਧਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।
4. ਅਧਿਯਾਨ ਆਯੋਜਨ ਕੇ ਵਰੁਵਿਧ ਵਿਧਿਯਾਂ ਪਰ ਪਕਾਸ਼ ਡਾਲਿਏ।

ਭਾਗ-3

5. ਰਯਮਾਲਕਤਾ ਦੀ ਪਰਿਥਾਸ਼ਿਤ ਖਬਰੋਂ। ਆਪ ਇਸਥਾ ਸਿਧਾਨ ਕੀਸੇ ਕਰੋਗੇ?
6. ਅਲੋਚਨਾਯੁਕਤ ਚੌਥ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਯੋਂ ਦੀ ਘਾਣਨਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-4

7. ਖਲਕੋਰਾਹੀ ਦੀ ਪਰਿਥਾਸ਼ਿਤ ਟੀਜ਼ਿਏ। ਸਾਡਕਰ ਇਸ ਕਾ ਆਪ ਕੀਸੇ ਵਰੁਧਾਨ ਕੀਸੇ?
8. ਕਥਾ ਸੇ ਸਵਥ ਖਬਰੋਂ-ਸ਼ਾਸਤਰਿਕ ਯਾਤਾਕਰਣ ਕੀ ਵਰੁਧਾਨ ਏਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਰਾਜਨੀਤਿਯੋਂ ਦੀ ਘਾਣਨਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-5

9. ਨਿਸ਼ਚਲਿਖਿਤ ਕੇ ਤਹਿਤ ਟੀਜ਼ਿਏ-
 (ਕ) ਖਬਰਿਤਾ
 (ਖ) ਸਾਥਿਕ ਸ਼ੋਧ
 (ਗ) ਸੀਫ਼-ਭਾਡ ਘਾਲ/ਲਧਨ ਕਾਥਾ ਕਾਥ ਵਲਾਸ ਕੁਸ
 (ਧ) ਖ਼ਰਯ

..*.

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਭਾਗ-2) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ (1-4)
 ਇਹ ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚਣ ਕਰਏ ਹੋਏ। ਸਾਰਿਆ
 ਇਹ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

..*.

ਭਾਗ-1

1. ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ
2. ਕਿਸੇ ਵੀ ਈਆ ਸਮੇਸ਼ਿਅਵਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।

ਭਾਗ-2

3. ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਕਥਾਸਰੂਮ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ
4. ਅਧਿਯਾਨ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਧੀਆਂ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।

ਭਾਗ-3

5. ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਕਿਵੇਂ
 ਦੇਵੋਗੇ?
6. ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਣ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

7. ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਈਬਰ ਹਿੰਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰੋਗੇ?
8. ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਸਿਹਤਮੇਲ ਯਾਨਸਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਣ
 ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਦੇ ਉਤਰ ਲਿਖੋ-
 (ੳ) ਭੁੱਲਤੋਤ
 (ਅ) ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ
 (ੲ) ਡੀਡ ਵਾਲਾ ਕਲਾਸ ਰੂਮ
 (ਸ) ਧਾਰਣਾ

..*.